

TURVE KOTI- JA ULKOMAAN MARKKINOILLA

Maapallon humusongelma

Viime aikoina on turve meillä Suomessa herättänyt huomattavaa mielenkiintoa laajojen piirien keskuudessa. Turvekysymys taas hieman toisessa muodossa liittyy humusongelmaan, mikä kautta koko maapallon on ajankohtainen ja vuosi vuodelta tulee yhä suuremmassa määrässä sellaiseksi.

Miksi sitten humus on muodostunut koko maapalloa kiinnostavaksi? Tähän kysymykseen antanee historia parhaan vastauksen. Tiedämmehän, että merkkejä vanhimmista kulttuureista kaivetaan esille niin Aasiassa, Afrikassa kuin Amerikassakin nykyisistä autiomaista. Lienee selvää, etteivät nuo kulttuurin kehdot suinkaan syntyneet tuottamattomiin autiomaihin, vaan alueille, missä maa noina aikoina oli hedelmällistä. Vuosituhansien aikana on tuotava maa muuttunut mitään tuottamattomaksi autiomaaksi.

Tuo sama kehitys jatkuu yhä edelleenkin hitaana, mutta vääjäämättömänä. Viljavan maan tuottokyky pyrkii jatkuvasti alenemaan. Mikä sitten on syynä tähän maan tuottokyvyn alenemiseen? Ehkäpä vastauksen antamista helpottaa toinen kysymys. Mihin maan tuottokyky perustuu? Pääpiirteittäisen vastauksen antaminen tähän kysymykseen on varsin helppo tehtävä. Maan tuottokyky perustuu sen mullasaineeseen eli ns. humukseen. Mitä korkeampi maan humuspitoisuus on, sitä korkeampi on sen tuottokyky. Ja myös päinvastoin, maan humuspitoisuuden alentuessa sen tuottokyky pienenee.

Viljellyn maan humuspitoisuus pyrkii jatkuvasti alenemaan, sitä nopeammin, mitä lämpimämpää ilmasto on. Meillä Suomessa lienee 3—6 %:n humuspitoisuus verraten yleinen, Saksassa vastaavien %-luku-
jen ollessa enää 1—3. Tropiikissa on keskimääräinen humuspitoisuus jo alle 2 %. Esim. Intiassa tärkeimmän peltomaan, ns. mustan puuvillamaan humuspitoisuus on jo hyvin yleisesti laskenut alle 1 %:n. Tiedämme myös, etteivät Intian aikoinaan hedelmälliset maat pysty nyt enää tuottamaan riittävästi ravintoa yhä kasvavalle väestölle. Eikö tässä ole ongelmaa kerrakseen? Väli-

meren maat ovat meitä jo paljon lähempänä. Sama ilmiö alkaa vaikuttaa sielläkin, joskin toistaiseksi vielä lievänä.

Ihmiskunta on nyt onneksi huomannut tuon piilevän vaaran. Peltojen humuspitoisuutta on ryhdytty pitämään yllä — ja mahdollisuuksien puitteissa vieläpä kohottamaan. Tehtävä on kuitenkin varsin vaikea, monin paikoin käytännössä jopa mahdotontakin ilman muualta tuotua humuslisää. Mutta mistäpä saada sellaista?

Maapallon turvevarat

Aine ei voi hävitä jäljettömiin. Tämä laki pitää paikkansa myös humuksen aineosien suhteen. Humuksen oleellisin aineosa on hiili. Hävinneen humuksen hiili poistuu ilmaan. Sieltä se jälleen sitoutuu kasvustoon ja varastoituu kasvien jäänteinä humusvarastoiksi. Näitä humusvarastoja nimetään soiksi ja soiden humusta turpeeksi.

Soita muodostuu pääasiallisesti pohjoisella pallonpuoliskolla 45 leveysasteen pohjoispuolella. Eteläisen pallonpuoliskon vastaavilla alueilla ei soita voi muodostua siitä yksinkertaisesta syystä, ettei siellä näillä alueilla ole laisinkaan mantereita, vaan pelkkää merta.

Kuinka sitten suovarot ovat jakautuneet eri valtioiden kesken? Onko jakautuminen ollut tasaista, vai ovatko toiset maat päässeet soiden suhteen parempaan asemaan kuin toiset? Tällä hetkellä saatavissa olevien tietojen mukaan jakautuu koko maapallon suoala eri maiden kesken seuraavasti:

Neuvostoliitto	60.8 %
Suomi	9.5 "
Kanada	9.1 "
USA (ilman Alaskaa) ..	5.0 "
Saksa (Itä- ja Länsi-Saksa yht.) ..	3.5 "
Iso-Britania ja Irlanti ..	3.5 "
Ruotsi	3.4 "
Puola	2.3 "
Muut maat yhteensä ..	2.9 "
	100.0 %

Merkittävämpien turvevarojen huomataan jakautuneen verraten harvojen maiden kesken. Erityisesti meitä kiinnostaa tässä Suomen sijoittuminen jopa peräti toiselle tilalle. Neuvostoliiton ja Kanadan soista on mainittava vielä se, että pääosa näiden maiden suovaroista sijaitsee verraten kaukana käyttökelpoisista liikenneyhteyksistä sekä ilmastollisesti sellaisilla alueilla, missä teollinen turvetuotanto nykyisillä menetelmillä ei juuri tule kyseeseen.

Kuinka sitten ne maat, joilla turvetta on, käyttävät turpeen muodossa heille suotuja luonnonvarojaan? Vanhin ja yleisin soiden käyttömuoto kaikissa maissa lienee niiden käyttö pelto- ja metsämaana. Näin käytettynä turpeen tuottokyky on yleensä jäänyt kivennäismaiden tuottoa pienemmäksi. Turve ei näin käytettynä ole laisinkaan päässyt niihin suorituksiin, joihin sillä on mahdollisuus päästä.

Polttoturve

Turpeen käyttö polttoaineena on myös jo verraten vanhaa. Tämä käyttömuoto on viime aikoina useissa maissa kuitenkin alkanut taantua. Monin paikoin on jo vähitellen alkanut saada jalansijaa sellainen ajatus, että turve on liian arvokasta ainetta poltettavaksi. Polttoaineena sillä monissa maissa on kuitenkin vielä hyvinkin suuri merkitys. Alla on esitetty polttoturpeen vuotuiset käyttömäärät tärkeimmissä turvetta polttavissa maissa.

Neuvostoliitto ..	60 000 000 tn
Irlanti	6 000 000 "
Länsi-Saksa	800 000 "
Puola	500 000 "
Suomi v. 1962 ..	95 000 "
" 1963 ..	108 000 "
" 1964 ..	108 000 "

Polttoturve markkinoidaan kaikkialla käytännöllisesti katsoen kokonaan kotimaassa. Vientiartikkeliä siitä ei ole muodostunut. Omasta maastamme mainittakoon vielä, että viime vuosina useat sisämaassa olevat asutustaajamat ovat alkanet kiinnostua turpeen käyttöön perustuvasta kaukolämmityksestä. Kaksi tällaista lämpökeskusta on jo toiminnassakin.

Turve peltomaan humuspitoisuuden kohottajana

Alussa todettiin maan humuspitoisuuden alenemisen muodostavan koko maapalloa koskevan ongelman. Toisaalta taas todettiin muutamissa maissa olevan humusta turpeen muodossa liiemmältikin. Herää näin ollen kysymys, eikö turvetta voitaisi siirtää soista humuksen puutetta kärsiville kivennäismaalle? Suurin vaikeus tässä on luonnollisesti se, että ne maat, joissa turvetta on liiemmälti, ovat kaukana niistä, joissa humuksen puute on suurin. Turpeen kuljetusmatkat tulisivat näin ollen pitkiksi ja sen hinta korkeaksi peltoviljelystä saatavan sadon raha-arvoon verrattuna. Lievempää humuksen puutetta esiintyy kyllä niissäkin maissa, joissa paikoitellen muodostuu turvetta. Tällöin voitaisiin selvittää verraten lyhyillä kuljetusmatkoilla markkinoimalla turve pelkästään kotimaan käyttöön. Tämäntapaisesta turpeen käytöstä mainittakoon esimerkkeinä Neuvostoliitto ja Puola.

Näissä maissa alettiin turvetta käyttää peltomaan humuspitoisuuden lisääjänä aivan erityisesti toisen maailmansodan jälkeen ja on tämä käyttö vuosi vuodelta lisääntynyt erittäin nopeasti. Niinpä Neuvostoliitossa v. 1964 käytettiin turvetta tähän tarkoitukseen jo 230 miljoonaa tonnia.

Pääosa edellämainitusta turpeesta on teollisesti nostettua ja huomattavan kauas kuljetettua. Näin ollen tulee helposti mieleen, eikö tuotetta voitaisi saman tien jalostaa pitemmälle ja täten kohottaa sen markkamääräistä arvoa. Vuodesta 1959 lähtien onkin Neuvostoliitossa alettu valmistaa lannoiteseoksia lisäämällä turpeeseen tyypeä, fosforia ja kalia. Tällaista ns. turvehumuslannoitetta käytetään kuiva-aineeksi lasketuna n. 2—6 t/ha. Sana lannoite on tällaiselle aineelle paikallaan siinäkin mielessä, että kasvien katsotaan ottavan myös humusta tästä lannoitteesta. Humusta pidetään siis myös ravintoaineena eikä pelkästään maanparannusaineena. Turvehumuslannoitteiden käytön arvellaan Neuvostoliitossa kohoavan lähivuosina useampaan kymmeneen miljoonaan tonniin.

Puolassa käytettiin niinkään jo v. 1961 yli miljoonaa tonnia turvehumuslannoitteita ja seuraavana vuonna oli määrä jo kaksinkertainen. Luultavaa on, että kehitys sielläkin on jatkunut samansuuntaisena. Myös

Saksassa on käytetty tähän tarkoitukseen huomattavan suuria turvemääriä, mutta tarkkoja lukuja näistä määristä ei ole käytävissä.

Erityisesti on syytä korostaa vielä sitä, että siellä, missä humuksen puute on suurin, siellä ei vielä toistaiseksi käytetä turvetta maan humuspitoisuuden kohottajana. Ottamalla huomioon turpeen tämän käyttömuodon nopean yleistymisen niissä maissa, joissa on turvetta, mutta joissa myös humuksen puute esiintyy selvästi haittaavana tekijänä, on hyvinkin mahdollista, että kuljetuskustannuksista huolimatta turvetta on ryhdyttävä markkinoimaan lähitulevaisuudessa myös niihin maihin, missä humuksen puute on todella huutava. Kärsiihän pääosa väestöstä useassa näistä maista nälkää, eikähän tällaista olotilaa ajan pitkään voitane pitää sallittavana. Tulee luonnollisesti ratkaistavaksi, kannattaako näihin maihin kuljettaa elintarvikkeita vaiko turvetta. Omien peltojen tuoton kohottamiseen on näissä maissa olemassa luonnollisesti vielä muitakin keinoja kuin turpeen käyttö, mutta turpeen käyttö saattanee hyvinkin muodostua monia muita käytettävissä olevia keinoja tehokkaammaksi. Jos ja kun näin käy, silloin turpeesta muodostuu myös laajamittainen maailmankaupan artikkeli.

Turve puutarhamaan maanparannusaineena

Puutarhaviljely on peltoviljelyyn verrattuna voimaperäistä. Sadon määrä ja varsinkin sen markkamääräinen arvo on puutarhaviljelyssä moninkertainen peltoviljelyyn verrattuna. Niinpä korkean sadon saamiseksi kannattaa tehdä ja on tehtävä uhrauksia. Maan tuottokyvyn täytyy olla korkea. Tämä saadaan aikaan parhaiten lisäämällä tavalliseen puutarhamaan turvetta riittävästi. Näin käytettävää turvetta nimitetään usein puutarhaturpeeksi.

Puutarhatuotteiden käyttö lienee verran suorassa suhteessa elintasoon. Mitä korkeampi se on, sitä enemmän puutarhatuotteita — vihanneksia ja kukkia — tuotetaan. Ellei niitä saada riittävästi kotimaasta, niitä tuotetaan ulkoa. Kukin maa pyrkii luonnollisesti puutarhatuotteidenkin suhteen mahdollisimman suuressa määrässä omavaraiseksi. Kaikissa maissa ei kuitenkaan tämän tarkoituksensa saavuttamiseksi ole käytettävissä riittävästi turvetta. Niinpä

puutarhaturpeesta onkin muodostunut sekä koti- että ulkomaankaupan artikkeli.

Esimerkkinä mainittakoon, että USA:ssa käytettiin puutarhaturvetta v. 1950 n. 250 000 tn. V. 1960 oli vastaava käyttö jo 730 000 tn. Kymmenessä vuodessa oli puutarhaturpeen käyttö siis kolminkertaistunut. Kolmasosa käytetystä puutarhaturpeesta on ollut tuontitavaraa. Aikaisemmin tuotettiin turve pääasiallisesti Saksasta, nyttemmin Kanadasta.

Englannissa käytettiin v. 1961 puutarhaturvetta n. 80 000 tn. Siitä oli 14 000 tn tuontitavaraa, pääosaltaan Irlannista. Kanadassa on taas puutarhaturpeen tuotanto viimeisten kahdenkymmenen vuoden aikana (tilasto vuodelta 1961) tullut 15-kertaiseksi. Huomattava osa siitä on viety Yhdysvaltoihin.

Puutarhaturpeen viimeaikaisista käyttömääristä ei kirjoittajalla ole tietoja. Aivan viime vuosina turve on näyttänyt joutuneen eri maissa suuren mielenkiinnon kohteeksi. Ilmeistä näin ollen on, että vastaavasti sen käyttömäärät ovat myös kohonneet. Mainittakoon, että esim. Englannissa on viime vuosina puutarhaturpeen kysyntä varsin yleisesti ylittänyt tajonnan.

Turveviljely

Alussa mainittiin jo maan tuottokyvyn kohoavan sen humuspitoisuuden mukana. Kuinka korkeisiin humuspitoisuuksiin saakka tämä pitää paikkansa? Jos kyseessä on sopivanlaatuinen turve, voidaan teoreettisesti katsoen olettaa saatavan parhaat sadot pelkältä turpeelta. Pitääkö tämä myös käytännön viljelyssä paikkansa? Tätä kysymystä ryhdyttiin kymmenisen vuotta sitten selvittämään Yliopiston maanviljelyskemian laitoksessa yhteistoiminnassa useiden kauppapuutarhurien kanssa.

Tulokset olivat odotettuakin paremmat. Saatiinhan meikäläisessä ilmastossa jo muuttaman kokeiluvuoden jälkeen tärkeimmiltä koekasveilta jopa epäviralliset maailmanennätystulokset. Tästä alkoi meillä turpeen käytön yleistymisen kasvihuoneviljelyssä. Muodostui pari uutta käsitettä, kasvuturve ja turveviljely.

Kasvihuoneista levisi turveviljely taimitarhoihin ja metsäpuiden taimikasvatukseen. Täälläkin olivat tulokset yllättävän hyviä. Yhdessä vuodessa saatiin parempi tulos kuin aikaisemmin kahdessa. Mitä

tämä taloudellisesti merkitsee, on helppo ymmärtää.

Ennen turveviljelyn yleistymistä (mikä alkoi n. v. 1960) käytettiin meillä puutarhaturvetta — lähinnä turvepehkuna — puutarhamaan maanparannusaineena vuosittain n. 15 000 m³. V. 1964 oli kasvuturpeen käyttö jo 200 000 m³. Viidessä vuodessa oli turpeen käyttö siis tilavuusyksiköissä laskettuna kohonnut jo 13-kertaiseksi. Kun pääosa käytetystä turpeesta on ollut noin kaksi kertaa turvepehkuä raskaampaa turvetta, on turpeen käyttö tonneissa kohonnut meillä viidessä vuodessa yli 20-kertaiseksi. Ja näyttää siltä, että kasvuturpeen vuotuinen käyttö meillä yhä jatkuvasti suurenee. Huomattavalta osalta johtuu tämä siitä, että turve tekee yhä uusia ja uusia aluevaltauksia.

Kasvuturpeen käytön yleistyminen ei meillä ole aiheutunut propagandakampanjasta. Syynä on ollut yksinomaan sen käytön edullisuus.

Uusi turveviljelytekniikka

Vaikka turveviljely onkin antanut yllättäviä tuloksia, on sillä eräissä tapauksissa ollut haittapuoliakin. Haitat ovat aiheutuneet lähinnä siitä, että runsaasta veden käytöstä aiheutuen on huomattava osa annetuista lannoitteista huuhtoutunut pois. Ravinnehukan ohella on tämä johtanut epätasaiseen kasvuun. Ellei taas vettä käytetä runsaasti, joutuvat kasvit turpeen nopeasta kuivahtamisesta aiheutuen helposti kärsimään veden puutetta.

Mainittujen haittojen poistamiseksi on meillä parin viimeksi kuluneen vuoden aikana alettu kehittää uutta turveviljelytekniikkaa. Perusajatuksena tässä on huuhtoutumisen estäminen ja tasaisen kosteuden aikaansaaminen levittämällä turvekerroksen alle vettä läpäisemätön muovikalvo.

Mainittu menetelmä asettaa turpeen rakenteelle tietyt vaatimukset. Toistaiseksi suoritetuissa kokeissa on menetelmä kuitenkin osoittautunut erittäin lupaavaksi. Näyttää siltä, että sitä käytettäessä voidaan satoa kohottaa ja samanaikaisesti kuitenkin alentaa tuotantokustannuksia. Alustavasti on mainittua uutta turveviljelytekniikkaa nimitetty allasturveviljelyksi.

Turveviljely muissa maissa

Toistaiseksi ei turveviljely ole muissa maissa saanut sanottavaakaan jalansijaa. Tämä johtunee lähinnä menetelmän uutuudesta. Toisena syynä on mainittu turveviljelyn vaikeus. Tämä taas aiheutunee huomattavalta osalta siitä, etteivät neuvontajärjestöt ole vielä toistaiseksi pystyneet antamaan noissa maissa sanottavaakaan apua turveviljelyn pulmakysymyksissä. Entä sitten tulevaisuudessa?

Turveviljely on meillä yleistynyt yllättävän nopeasti oman paremmuutensa ansiosta muihin viljelytapoihin verrattuna. Osoittahan tätä jo sekin, että meillä tärkeimpien puutarhakasvien osalta on turveviljelyssä saatu korkeampia satoja kuin ilmastollisesti meitä paljon suotuisammilla alueilla. Ei liene epäilystäkään siitä, etteikö meillä käytetty turveviljelytekniikka noilla alueilla käytettäessä antaisi vielä huomattavasti korkeampia satoja kuin mitä meillä. Hyvin luultavaa on myös se, että jos suomalainen turveviljelytekniikka omaksutaan muissa maissa, tulee tämä luomaan myös noissa maissa taloudellisesti kannattavan pohjan turveviljelylle. On myös ilman muuta selvää, että tällöin turpeen käyttö tulee noissa maissa kokonaan toista kertaluokkaa olevalle nykyiseen käyttöön verrattuna.

Turpeen mahdollisuudet maailman markkinoilla

Tällä hetkellä on vaikea arvioida, millaisiin määriin turpeen käyttö saattaisi kohota, jos turveviljely yleistyisi edes niissä maissa, joissa puutarhaviljely jo nyt on saanut huomattavan merkityksen. Mainittakoon, että jos esim. Saksan kasvihuoneviljelyssä käytettäisiin suhteellisesti yhtä paljon turvetta kuin meillä, merkitsisi se 10 miljoonan turvekuution vuotuista käyttöä yksinomaan lasinalaisessa viljelyssä.

Kasvinviljelyn osalta merkitsee maapallon väestön ravitsemuksen hoitaminen ensisijaisesti peltoviljelyn tehostamista. Turpeen pitkät kuljetukset eivät peltoviljelyn sätotason kohottamismielessä vielä vähään aikaan liene ajankohtaisia. Samaan päämäärään päästäneen vielä muilla huokeammilla menetelmillä.

Toinen huomionarvoinen näkökohta on taas se, että ihmiskunta pyrkii tiettyihin taajamiin, joissa väestön tiheys on erittäin

suuri. Tämä tekee entistä tärkeämmäksi sen, että pieneltä alalta tuotetaan suuria satoja. Ollaan siis pakotettuja siirtymään entistä suuremmissa määrässä puutarhamaiseen viljelyyn. Joudutaan harkitsemaan, onko parempi kuljettaa pitkiä matkoja hyvin säilyvää turvetta kuin ehkä helposti pilaantuvia kasvituotteita.

Kolmas huomioitava näkökohta on se, että elintason kohotessa siirrytään yhä enenevässä määrässä peltoviljelyn tuotteista puutarhatuotteisiin. Ja tämä taas puolestaan jo sellaisenaan merkitsee turpeen kysynnän kohoamista.

Tällä hetkellä voidaan siis edelliseen viitaten hyvinkin olettaa, että turpeen kysyntä eri syistä aiheutuen tulee lähiaikoina ehkä huomattavastikin kohoamaan maailman markkinoilla. Omaa turvettamme ja sen markkinointia ajatellen olisi ehkä paikallaan, jos tekisimme muualla maailmassa tunnetuksi oman turpeemme, oman turveviljelytekniikkamme ja niillä saadut tulokset. Tämä ei kuitenkaan vielä riittäne. Meikäläinen turve ja sen käyttöön kehitetty viljelystekniikka olisi saatava kokeiltavaksi myös muissa maissa. Vasta siellä saatavat sadot olisivat vakuutena turveviljelyn suomista suurista eduista. Eikä liene epäilystäkään siitä, etteivätkö saatavat tulokset herättäisi myös turpeen ostohalua.

Turvemarkkinain saadessa laajemmat mittasuhteet tulevat luonnollisesti markkinoille kaikki ne maat, joilla on mahdollisuuksia tällä alalla. Näitä ovat lähinnä Neuvostoliitto, Ruotsi, Puola, Irlanti, Kanada ja Suomi. Puolan ja Saksan turvevarat ovat jo verraten rajoitetut. Vientitavaran ollessa kyseessä on sanottava samaa Neuvostoliitostakin. Ruotsin vastaavat turvevarat ovat pääosaltaan sisämaassa ja ovat Suomen vastaaviin turvevaroihin verrattuina huomattavasti vähäisemmät. Irlanti on maantieteellisesti hyvässä asemassa, mutta se ei ole näyttänyt kaikin ajoin tyydyttävän edes Englannin nykyistä tarvetta. Kanada tulee ilmeisesti huomattavassa määrässä kohottamaan turvetuotantoaan ja tyy-

dyttämään ehkä pääosan Yhdysvaltojen tarpeesta. Itärannikolla saattavat Euroopan maat ehkä hyvinkin kilpailla Kanadan kanssa.

Vientitavarana tulee ainakin alkuvaiheessa ensisijaisesti olemaan raaka turvepehku. Meillä on tällaista turvetta sisältäviä soita nimenomaan Etelä- ja Lounais-Suomessa aivan satamien tuntumassa. Kaukana eivät ole myöskään useat polttoturveyritykset, mitkä joutuvat markkinoimaan polttoturpeeksi kelpaamattoman pintaturpeen kasvuturpeeksi. Kaikki eri tekijät huomioonottaen näyttää siltä, että meillä tulisi olla mitä parhaimmat mahdollisuudet turpeen vientiin. Toistaiseksi ei meillä kuitenkaan ole sanottaviakaan mahdollisuuksia vientiin. Tämä yksinkertaisesti jo siitä syystä, että vientiin kelpaavan turpeen (heikosti maaton turvepehku) tarjonta on tuskin pystynyt tyydyttämään kotimaista kysyntää. Tuotantoa on kyllä lisätty, mutta kysyntä on suurentunut samassa suhteessa. Kun kotimaan markkinahinnat ovat ulkomaan markkinahintoja korkeammat, ei vientiin tässä mielessä ole ollut aihetta.

Ennenkuin voimme vakavissamme ajatella turpeen vientiä, täytyisi meillä olla riittävästi tuotantoa. Saadaksemme turpeestamme nykyisiä maailmanmarkkinahintoja korkeamman hinnan on tarkoituksena ja lostaa turve pitemmälle, lähinnä lannoiteiksi turvelevyiksi. Edelleen on tarkoituksena markkinoida turve ja siihen liittyvä suomalainen turveviljelytekniikka kokonaisuudessaan. Tämän onnistuminen edellyttää luonnollisesti menetelmän tunnetuksi tekemistä ja opastusta viljelyasioissa. Samanaikaisesti olisi myös turvealan tutkimus pyrittävä jatkuvasti pitämään maailman huippuluokkaa olevana. Olisihan tämä jos mikä omiaan edistämään myös vientiä.

Maapallon soisimpana maana tulisi meidän todella oman etumme nimessä pyrkiä käyttämään hyväksemme niitä luonnonvaroja, joita luonto meille niin runsain mitoin on suonut.